USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

1. března 2011 *

Ve věci C-457/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím tribunal de première instance de Liège (Belgie) ze dne 29. října 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 23. listopadu 2009, v řízení

Claude Chartry

proti

Belgickému státu,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J.-J. Kasel, předseda senátu, M. Ilešič a M. Berger (zpravodajka), soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,
vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

* Jednací jazyk: francouzština.

po vyslechnutí generálního advokáta,

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 6 EU ve znění před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, jakož i článku 234 ES.

2 Tato žádost byla předložena v rámci daňového sporu mezi C. Chartrym a Belgickým státem.

Právní rámec

3 Článek 26 zvláštního zákona ze dne 6. ledna 1989 o Cour d'arbitrage (Moniteur belge ze dne 7. ledna 1989), ve znění zejména zvláštního zákona ze dne 12. července 2009 (*Moniteur belge* ze dne 31. července 2009), zní následovně:

„1. Cour d'arbitrage rozhoduje v řízení o předběžné otázce formou rozsudku o otázkách týkajících se:

[...]

3° porušení článků hlavy II nadepsané ‚Belgičané a jejich práva' a článků 170, 172 a 191 Ústavy zákonem, vyhláškou nebo normou uvedenou v článku 134 Ústavy,

[...]

2. Pokud je taková otázka vznesena před soudem, je tento soud povinen požádat Cour d'arbitrage o rozhodnutí o této otázce.

Soud však není povinen tak učinit,

[…]

2° jestliže Cour d'arbitrage již rozhodoval o otázce nebo o žalobě, jejichž předmět je totožný.

[…]

4. Je-li v řízení před soudem namítáno, že zákon, vyhláška nebo norma uvedená v článku 134 Ústavy porušuje základní právo, které je zcela nebo částečně obdobným způsobem zaručeno jednak ustanovením hlavy II Ústavy, jednak ustanovením evropského nebo mezinárodního práva, je soud povinen nejdříve položit Cour d'arbitrage předběžnou otázku týkající se slučitelnosti s ustanovením hlavy II Ústavy.

Odchylně od prvního pododstavce se povinnost položit předběžnou otázku Cour d'arbitrage nepoužije:

1° v případech uvedených v odstavcích 2 a 3;

[…]“

4 Článek 28 zvláštního zákona ze dne 6. ledna 1989 o Cour d'arbitrage stanoví:

„Soud, který položil předběžnou otázku, jakož i jakýkoli další soud, který má rozhodovat v téže věci, jsou pro účely řešení sporu, v jehož rámci byly položeny otázky uvedené v článku 26, vázány rozsudkem vydaným Cour d'arbitrage.“

Skutkový základ sporu a předběžná otázka

5 Claude Chartry, s bydlištěm v Belgii, pracoval jako osoba vyhledávající informace pro společnost se sídlem v Belgii specializovanou v oblasti obrany pojištěných.

6 V návaznosti na provedenou kontrolu provedl belgický správce daní opravu výše zisku přiznaného C. Chartrym za zdaňovací období 1994, 1995 a 1996 a nově vyměřil výši přímých daní dlužených C. Chartrym za tato zdaňovací období. Doměřená daň za zdaňovací období 1994 byla splatná ke dni 18. února 1997, doměřená daň za zdaňovací období 1995 ke dni 18. září 1997 a doměřená daň za zdaňovací období 1996 ke dni 25. srpna 1997.

7 Ve dnech 11. února a 9. října 1997 podal C. Chartry odvolání proti rozhodnutím, kterými byla stanovena výše této dodatečně doměřené daně.

8 Ve dnech 30. listopadu a 7. prosince 2001 byly C. Chartrymu doručeny výzvy k úhradě, kterými byl přerušen běh promlčecí doby.

9 Odvolání C. Chartryho byla ve značné části zamítnuta rozhodnutím správce daně ze dne 17. října 2007.

10 Dne 17. ledna 2008 podal C. Chartry žalobu k tribunal de première instance de Liège. Tvrdí, že podle belgické daňové právní úpravy se nedoplatky přímých daní promlčují po uplynutí pěti let od stanoveného dne jejich splatnosti a že během daných pěti let následujících po stanoveném dni splatnosti daní, jež mu byly doměřeny, nedošlo k vydání aktu, kterým by byl přerušen běh promlčecí doby ve smyslu článku 2244 belgického občanského zákoníku. Pokud jde o dané dvě výzvy k úhradě, které mu byly doručeny v roce 2001, dovolává se judikatury belgického Cour de cassation, podle níž se doručením výzvy k úhradě vydané na základě zpochybněného daňového nedoplatku nepřerušuje běh promlčecí doby ve smyslu článku 2244 uvedeného občanského zákoníku.

11 Belgický stát v reakci na to tvrdí, že podle článku 49 programového zákona ze dne 9. července 2004 (*Moniteur belge* ze dne 15. července 2004) platí, že i když je daňový nedoplatek zpochybněn, je třeba výzvu k úhradě považovat za akt, jímž je přerušen běh promlčecí doby ve smyslu článku 2244 belgického občanského zákoníku.

12 Předkládající soud uvádí, že Cour d'arbitrage v rozsudcích ze dne 7. prosince 2005 a 1. února 2006 rozhodl, že článek 49 programového zákona ze dne 9. července 2004 má zpětný účinek, který sice zasahuje do právních záruk poskytnutých občanům, ale je odůvodněn výjimečnými okolnostmi a je nutný z naléhavých důvodů obecného zájmu.

13 Předkládající soud se domnívá, že článek 49 programového zákona ze dne 9. července 2004 s ohledem na svou retroaktivní povahu představuje zásah zákonodárce do probíhajícího soudního řízení, který není ve zvláštní situaci C. Chartryho odůvodněn náležitou rovnováhou mezi požadavky obecného zájmu a ochranou základních práv dotyčného.

14 Předkládající soud má nicméně za to, že mu ve vyvození důsledků z tohoto konstatování brání článek 26 zvláštního zákona ze dne 6. ledna 1989 o Cour d'arbitrage, který soudu, před nímž byl uplatněn za stavu, kdy právní norma porušuje základní právo zaručené současně ustanovením belgické ústavy a ustanovením evropského nebo mezinárodního práva, v zásadě ukládá povinnost nejdříve položit Cour d'arbitrage předběžnou otázku týkající se ústavnosti dotčeného právního předpisu. Podle odstavce 4 druhého pododstavce bodu 1) a odstavce 2 druhého pododstavce bodu 2) uvedeného článku se sice tato povinnost v tomto případě neuplatní ve vztahu k danému soudu, neboť Cour d'arbitrage již dvakrát potvrdil soulad článku 49 programového zákona ze dne 9. července 2004 s belgickou ústavou. Tato rozhodnutí Cour d'arbitrage mu nicméně brání ve výkonu konkrétního přezkumu vycházejícího ze zvláštních okolností v projednávané věci, kterou se zabývá.

15 Za těchto podmínek tribunal de première instance de Liège rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání článek 6 [EU], jakož i článek 234 [ES] tomu, aby takový vnitrostátní zákon, jako je zákon ze dne 12. července 2009, kterým se mění článek 26 zvláštního zákona

ze dne 6. ledna 1989 o Cour d'arbitrage, ukládal vnitrostátnímu soudu, aby se nejprve obrátil na Cour constitutionnelle, když konstatuje, že občan, daňový poplatník, je jiným vnitrostátním zákonem, [a sice] článkem 49 programového zákona ze dne 9. července 2004, zbaven účinné právní ochrany zaručené článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, dále jen ‚EÚLP'], začleněným do práva Společenství, aniž by tento soud mohl bezprostředně zajistit přímou použitelnost práva Společenství ve sporu, který je mu předložen, a mohl dále vykonat přezkum souladu s Úmluvou, jestliže Cour constitutionnelle uznal slučitelnost vnitrostátního zákona se základními právy zaručenými hlavou II Ústavy?"

K pravomoci Soudního dvora

16 Belgická a francouzská vláda, jakož i Evropská komise, které předložily písemná vyjádření, tvrdí, že Soudní dvůr nemá pravomoc k zodpovězení položené otázky.

17 Za účelem ověření existence pravomoci Soudního dvora je třeba přezkoumat předmět položené otázky.

18 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 234 ES brání právním předpisům členského státu, které na jedné straně soudům tohoto členského státu ukládají, aby se nejprve obrátily na vnitrostátní soud pověřený prováděním kontroly ústavnosti zákonů s otázkou týkající se souladu ustanovení vnitrostátního práva se základním právem zaručeným Ústavou, pokud se současně jedná o rozpor tohoto ustanovení se základním právem, které je zcela nebo částečně zaručeno právem Unie, a podle nichž jsou na straně druhé soudy uvedeného členského státu vázány právním posouzením

provedeným vnitrostátním soudem pověřeným prováděním kontroly ústavnosti zákonů.

19 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora fungování systému spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedeného článkem 234 ES za účelem zajištění přednosti práva Unie nezbytně vyžaduje, aby se mohl vnitrostátní soud v kterémkoli okamžiku v průběhu řízení, který považuje za vhodný, volně obrátit na Soudní dvůr s jakoukoli předběžnou otázkou, kterou pokládá za nezbytnou (viz rozsudek ze dne 22. června 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, Sb. rozh. s. I-5665, bod 52).

20 Konkrétně, Soudní dvůr rozhodl, že článek 234 ES brání právním předpisům členského státu, které zavádějí incidenční řízení kontroly ústavnosti vnitrostátních zákonů, v rozsahu, v němž přednostní povaha tohoto řízení ve svém důsledku brání všem ostatním vnitrostátním soudům, jak před předložením otázky ústavnosti vnitrostátnímu soudu pověřenému prováděním kontroly ústavnosti zákonů, tak případně po vydání rozhodnutí uvedeného soudu o této otázce, ve výkonu jejich práva nebo v plnění jejich povinnosti obrátit se na Soudní dvůr s předběžnými otázkami (výše uvedený rozsudek Melki a Abdeli, bod 57).

21 Nicméně je rovněž třeba připomenout, že v řízení podle článku 234 ES má Soudní dvůr pravomoc rozhodovat o výkladu Smlouvy o ES, jakož i o platnosti a výkladu aktů přijatých orgány Evropské unie. V tomto rámci je pravomoc Soudního dvora omezena pouze na přezkum ustanovení práva Unie (viz zejména usnesení ze dne 16. ledna 2008, Polier, C-361/07, bod 9, jakož i ze dne 12. listopadu 2010, Asparuhov Estov a další, C-339/10, Sb. rozh. s. I-11465, bod 11).

22 Pokud jde o požadavky vyplývající z ochrany základních práv, podle ustálené judikatury platí, že tyto požadavky zavazují členské státy ve všech případech, ve kterých mají uplatňovat právo Unie (viz výše uvedené usnesení Asparuhov Estov a další, bod 13).

23 Stejně tak čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina") stanoví, že ustanovení této Listiny jsou určena „členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie".

24 Toto omezení se ostatně nezměnilo ani vstupem Lisabonské smlouvy v platnost dne 1. prosince 2009, od něhož má Listina podle nového čl. 6 odst. 1 EU stejnou právní sílu jako Smlouvy. Uvedený článek totiž dále stanoví, že Listina nijak nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve Smlouvách.

25 Avšak i když právo na účinnou právní ochranu zaručené ustanovením čl. 6 odst. 1 EÚLP, na něž odkazuje předkládající soud, představuje obecnou zásadu práva Unie (viz zejména rozsudek ze dne 16. července 2009, Der Grüne Punkt Duales System Deutschland v. Komise, C-385/07 P, Sb. rozh. s. I-6155, body 177 a 178), a bylo potvrzeno v článku 47 Listiny, nemění to nic na skutečnosti, že předkládací rozhodnutí neobsahuje žádnou konkrétní okolnost, v jejímž důsledku by bylo možné mít za to, že předmět sporu v původním řízení má spojitost s právem Unie. Spor v původním řízení probíhající mezi belgickým státním příslušníkem a Belgickým státem ve věci zdanění činností vykonávaných na území tohoto členského státu nevykazuje žádný prvek, který by jej spojoval s jakoukoli situací předvídanou ustanoveními Smlouvy o ES o volném pohybu osob, služeb nebo kapitálu. Mimoto se uvedený spor netýká použití vnitrostátních opatření, kterými dotčený členský stát provádí právo Unie.

26 Z toho vyplývá, že není dána pravomoc Soudního dvora k poskytnutí odpovědi na projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

27 Za těchto podmínek je třeba na základě čl. 92 odst. 1 jednacího řádu konstatovat zjevný nedostatek pravomoci Soudního dvora k zodpovězení otázky položené ze strany tribunal de première instance de Liège.

K nákladům řízení

28 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Soudní dvůr Evropské unie zjevně nemá pravomoc k zodpovězení otázky položené ze strany tribunal de première instance de Liège (Belgie).

Podpisy.